

Tööhõive- ja sotsiaalkomisjon

2016/2271(INI)

28.3.2017

ARVAMUS

Esitaja: tööhõive- ja sotsiaalkomisjon

Saaja: tööstuse, teadusuuringute ja energeetikakomisjon

Euroopa tööstuse digiteerimise kohta
(2016/2271(INI))

Arvamuse koostaja: Marju Lauristin

PA_NonLeg

ETTEPANEKUD

Tööhõive- ja sotsiaalkomisjon palub vastutaval tööstuse, teadusuuringute ja energeetikakomisjonil lisada oma resolutsiooni ettepanekusse järgmised ettepanekud:

- A. arvestades, et info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) sektor annab praegu Euroopas tööd kuuele miljonile inimesele; arvestades, et 40 protsendil Euroopa töötajatest on ebapiisavad digitaaluskused ja nad satuvad pidevõppe käigus raskustesse; arvestades, et digiteeritud tööturu nõudmistele vastamiseks tuleb haridus- ja koolitussüsteeme kohandada ja tugevdada;
- B. arvestades, et IKT sektori tööhõives ja koolituses esineb suur sooline ebavõrdsus, mis kahjustab tugevalt võrdsust tööturul;
- C. arvestades, et tööstuse digiteerimine avaldab läbivat mõju kõigile sektori osadele ja suurendab tänu kaupade ja teenuste uuenduslikule ja säästvale tootmisele sektori konkurentsivõimet ning soodustab majanduskasvu ja loob töökohti ja jõukust, kuid samas tekitab probleeme, mistõttu on vajalik õiglast digiüleminekut soovivate tööturu osapoolte ja riigiasutuste aktiivne osalemine;
- D. arvestades, et tööstuse lisaväärtuse ja tööhõive suhteline osakaal on aastakümneid vähenenud ning see on tekitanud majanduses tasakaalustamatust ja on mõnel juhul kahjustanud sotsiaalset ja piirkondlikku ühtekuuluvust;
- E. arvestades, et digiteerimisega võib kaasneda uus inimeste-, rühmade-, masinate- ja süsteemidevaheline suhete võrgustik, millest võib tekkida inimloovuse ja tehisintellekti koostoime;
- F. arvestades, et tõenäoliselt automatiseeritakse keskmiselt 9 % töökohtadest ja veel 25 % töökohtade puhul muutuvad pooled ülesanded automatiseerimise tõttu märkimisväärselt;
- G. arvestades, et komisjoni andmetel kasvab nõudlus kõrge kvalifikatsiooniga digitaalvaldkonna töötajate järele pidevalt ja kui asjakohaseid meetmeid ei võeta, võib täitmata ametikohtade arv 2020. aastaks ulatuda 756 000ni, mis seab ohtu Euroopa majanduskasvu ja konkurentsivõime; arvestades, et praegused haridus- ja koolitussüsteemid tuleks vajaduse korral läbi vaadata, et paremini rahuldada digitaalse tööturu vajadusi ja tööhõivet suurendada;
- H. arvestades, et tehnika arengu ja sellega kaasnevate tööalaste muutustega kohanemine on ülesanne, millega ettevõtted, ametiühingud ja poliitikud peavad edaspidi pidevalt tegelema; arvestades, et üks peamistest väljakutsetest on viia haridus- ja koolitussüsteemid vastavusse digitaalse tööturu vajadustega ja tagada, et tööstuse digiteerimine toimiks inimtööd täiendavana;
- 1. rõhutab, et tööstuse digiteerimine toob kaasa suuri väljakutseid ja võimalusi nii töökohtade loomise ja kadumise kui ka töökorralduse vallas; rõhutab, et tööstuse digiteerimine nõuab komisjonilt ja liikmesriikidelt koostöös tööturu osapooltega sihipärast tegutsemist sellistes valdkondades nagu tööhõive, sotsiaal-, haridus- ja maksupoliitika, kollektiivsete läbirääkimiste tõhustamine ja ajakohase taristu tagamine; rõhutab, et tööstuse digiteerimist tuleks korraldada nii, et see aitaks parandada töötingimusi;

2. juhib tähelepanu sellele, et uued digiteerimisel põhinevad töövormid lahutavad sageli töökoha ettevõttest, mis tekitab probleeme seoses kohaldatava tööõiguse, sotsiaalkaitse ja kollektiivlepingutega, sealhulgas samal töökohal võrdse kohtlemise põhimõttega; on mures ebakindlate töösuhete levimise pärast tööstuse valdkonnas, sealhulgas näilise füüsilisest isikust ettevõtjana töötamise ja ebaõiglaste tööajata lepingute pärast; rõhutab, et töötajate kaitse peab digitaalsel tööturul olema kõigile võrdselt tagatud;
3. märgib, et tööstuse digiteerimises on suured piirkondlikud erinevused, mis mõjutavad töökohti, tootlikkust ja majanduskasvu, eriti VKEde puhul; märgib, et lisaks piirkondlikele erinevustele võib digiteerimise alal täheldada ka sotsiaalset lõhet ja ettevõtjatevahelisi erinevusi; nõuab seetõttu suuremate pingutuste tegemist kaasava digitaalse taristu arendamisel, sealhulgas lairibaühenduse kättesaadavuse parandamisel ja VKEde toetamisel, eelkõige mahajäänud piirkondades; kutsub liitu üles toetama investeeringuid digitaalsesse taristusse ja kasutama selleks tõhusamalt ELi vahendeid; rõhutab vajadust edendada interneti üldist kättesaadavust, sealhulgas ebasoodsas olukorras olevatele elanikkonnarühmadele ja maapiirkondades elavatele inimestele;
4. peab avalikku digitaalset innovatsiooni ja avatud standardeid vahendiks, millega vältida digiteadmiste koondumist üksikutesse tööstusettevõtetesse ning edendada liikmesriikides tasakaalustatud digiarengut;
5. rõhutab juba loodud riiklike digiteerimisalgatuste (nt Industrie 4.0) vaheliste võrgustike ja koostöö tähtsust ning nõuab suuremaid jõupingutusi mahajäänud piirkondade ja valdkondade toetamiseks, et tagada võrdsed võimalused ning saavutada suurem majanduslik, sotsiaalne ja territoriaalne ühtekuuluvus; rõhutab digitaalpädevuse keskuste potentsiaali toetada tööstuse digiteerimist, suurendada olemasolevate ettevõtete konkurentsivõimet ja ergutada uute loomist;
6. märgib, et digiüleminek on keeruline nähtus, millega tuleb tegeleda ka Euroopa tasandil, et vältida ühtse turu killustumist, ning soovib selles vallas teha tihedat koostööd riiklike ja piirkondlike sidusrühmadega;
7. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles koostöös tööturu osapooltega korrapäraselt jälgima ja hindama digiteerimise mõju töökohtade kvaliteedile, arvule ja liikidele ning oskuste ja kvalifikatsioonide vajadusele ning seda arvestades kohandama vastavaid poliitikameetmeid, et kaitsta töötajate õigusi, tagada aus konkurents ning kindlustada digiteerimise abil sotsiaal- ja tööstandardite edendamine; juhib tähelepanu asjaolule, et tööstuse digiteerimisest tulenevalt võib eri liiki töökohtade loomise ja kadumise vaheline suhe mõjutada liikmesriikide sotsiaal- ja töötuskindlustusskeemide ning pensionisüsteemide rahalist jätkusuutlikkust; tuletab meelde, et tööstuse digiteerimine ei mõjuta kõiki tulevasi töökohti võrdselt ja et inimsuhtluse tähtsust ei tohiks alahinnata;
8. märgib, et digitaaltehnoloogiatel põhinevad uued ärimudelid mõjutavad tööturгу ning nõudlust digitaaloskustega töötajate ja teenuseosutajate järele; rõhutab, et digiteerimine pakub võimalusi tootmise ELi tagasitoomiseks; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles töötama välja tootmise ELi tagasitoomise strateegiad, et edendada liidus majanduskasvu ja töökohtade loomist;
9. tuletab meelde, et digiteerimine võib suurendada jõukuse ebavõrdset jaotumist, sest süvenev digilõhe võib jagada ühiskonna, liikmesriigid ja piirkonnad nendeks, kes

suudavad suurenevat digitaalset tootlikkust ära kasutada, ja nendeks, kes ei suuda; palub seetõttu komisjonil ja liikmesriikidel uurida, kuidas on võimalik vähendada automatiseerimisega kaasnevat ebavõrdsust;

10. tõdeb, et tööstuse digiteerimine tekitab uusi võimalusi ja väljakutseid; märgib, et tööstuse digiteerimisel on positiivne mõju, sest see suurendab töökorralduse paindlikkust, mis võib luua parema töö- ja eraelu tasakaalu, mitmekesistada mobiilse kaugtöö võimalusi ning võimaldada maa- ja eraldatud piirkondade elanikel siseneda tööturule, kui neil on olemas vajalik taristu, ning seeläbi tugevdada majanduskasvu; tunnistab samas, et digiteerimisest tuleneva suurema paindlikkusega võib kaasneda ebastabiilsem ja ebakindlam tööhõive; rõhutab, et uusi töövorme ei tohi kasutada töötajate ja tarbijate õiguste kaitsega seotud kehtivatest töö- ja sotsiaalõigusnormidest kõrvalehoidmiseks; juhib tähelepanu sellele, et platvormimajanduses peavad traditsioonilised tööstusharud ja ettevõtjad osalema võrdsetel alustel;
11. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles koguma andmeid, mis võimaldaksid jälgida ja hinnata digiteerimise mõju tööhõivevormidele ja töötingimustele, ning viima ellu vajalikud algatused, et muuta selgemaks nn platvormitöötajate õiguslik olukord, tehes eelkõige vahet füüsilisest isikust ettevõtjatel ja töötajatel, ning vajaduse korral kohandama kehtivaid õigusakte, et kõik töökohad oleksid tööõigusega nõuetekohaselt hõlmatud; rõhutab, et kõigil töötajatel on ühesugused sotsiaalsed õigused, sealhulgas vaba liikumise õigus, ühinemisvabadus, kollektiivlepingute sõlmimise õigus ning kollektiivses aktsioonis osalemise õigus, mis on sätestatud aluslepingutes ja Euroopa Liidu põhiõiguste hartas ning mida tuleb järgida; rõhutab, et platvormimajanduse jaoks on vaja proportsionaalset reguleerivat ja halduskeskkonda, milles võetakse arvesse kõigi sidusrühmade õigusi ja kohustusi;
12. tuletab meelde, et Euroopa Kohus on määratlenud mõiste „töötaja“ töösuhte alusel, mida iseloomustavad teatavad kriteeriumid, nt alluvussuhe, tasustamine ja töö iseloom¹; nõuab õiguskindlust seoses sellega, mida tähendab töösuhe digitaalsel tööturul, et tagada töö- ja sotsiaalõigusaktide järgimine; nendib, et faktiliselt on kõik platvormimajanduse töötajad olenemata lepingulisest suhtest kas töötajad või füüsilisest isikust ettevõtjad ja nad tuleks vastavalt liigitada;
13. on mures selle pärast, et töötajate digitaaloskuste tase on ühe liikmesriigi piires ja eri liikmesriikides väga erinev; rõhutab vajadust see lõhe kaotada, sest see mõjutab negatiivselt arenguvõimalusi ja tööturgu;
14. palub komisjonil ja liikmesriikidel tagada, et tööstuse digiteerimine ja sellest tulenev uute töövormide lisandumine ei kahjustaks sotsiaalmaksete laekumist ja et kõigi töövormide puhul makstaks kõiki makse; märgib, et digilahendused võivad maksude ja sotsiaalmaksete kogumist lihtsustada;
15. palub komisjonil ja liikmesriikidel digitaalrajanduse regulatiivse raamistiku kohandamisel konsulteerida regulaarselt tööturu osapooltega; palub tööturu osapooltel sõlmida platvormimajanduse kollektiivlepingud;

¹ Vt Euroopa Kohtu otsust kohtuasjas C 596/12, punkt 17, ja Euroopa Kohtu otsust kohtuasjas C 232/09, punkt 39.

16. kutsub liikmesriike üles tagama juurdepääsu 21. sajandi oskuste, eelkõige digitaaloskuste, kriitilise mõtlemise, probleemilahenduse, meeskonnatöö ja suurandmete kasutamise koolitustele, et kõik kodanikud saaksid võrdselt digitaalsel ühtsel turul osaleda; rõhutab sellega seoses valdkonnaüleste oskuste tähtsust, sest need võimaldavad töötajatel teha teadlikke otsuseid ning arendada algatusvõimet ja eneseteadlikkust; rõhutab tööandjate rolli selliste koolituste korraldamisel ja rahastamisel, mis võimaldaksid töötajatel täiendada digitaaloskusi ja tõsta kvalifikatsiooni; juhib tähelepanu töötajatele, kelle töökohad võivad tööstuse pideva digiteerumise tõttu kaduda;
17. rõhutab kõigi töötajate pidevõppe tähtsust digitaalajastul; palub komisjonil ja liikmesriikidel tagada, et töö kaotanud inimestel oleks soovi korral kiire juurdepääs ümberõppele digitaaloskuste valdkonnas; nõuab sotsiaalkaitseüsteemide ajakohastamist, et käia kaasas digiteerimisest tingitud töö- ja karjäärimudelitega;
18. rõhutab, et on oluline viia haridussüsteemid vastavusse digitaalmajanduse vajadustega, pakkumaks üliõpilastele asjakohaseid teadmisi ja oskusi; kutsub veel kord komisjoni ja liikmesriike üles soosima koolides valdkondadevahelist mõtlemist, et rahuldada kasvavat nõudlust digitaalsete ja vastastikku täiendavate oskuste järele; kutsub liikmesriike üles keskendumisele mitte ainult töötajate oskuste parandamisele, vaid edendama juba maast madalast loodusteaduste, tehnoloogia, inseneriteaduste ja matemaatika valdkonna (STEM) õpet ja huvi selle valdkonna vastu ning ettevõtlusoskusi ja vajalikke pehmeid oskusi; rõhutab, et erilisi jõupingutusi tuleb teha suure soolise ebavõrdsuse kaotamiseks IKT sektoris; kutsub liikmesriike üles töötama tööturu osapoolte ning haridus- ja koolitusasutuste kaasabil välja digitaalajastu oskuste strateegiad ja kutseõppeprogrammid;
19. nendib, et oskuste mittevastavus digitaalmajanduse nõudmistele ei tulene mitte ainult oskuste puudumisest, vaid ka halbadest töötingimustest, mille tõttu mõned tipposkustega töötajad otsustavad töötada mujal, ning inimressursside halvast juhtimisest, mis ei võimalda täielikult ära kasutada digipõlvkonna oskusi ja teadmisi;
20. on rahul komisjoni algatustega, nagu „Digioskuste ja töökohtade koalitsioon“, mille eesmärk on vähendada kõrge kvalifikatsiooniga töötajate puudust; rõhutab, et püsivat edu on selles valdkonnas võimalik saavutada vaid siis, kui kaasatakse kõik olulised sidusrühmad, sealhulgas tööturu osapooled, haridus- ja koolitusasutused ja valitsusvälised organisatsioonid;
21. rõhutab, et töötajad ei ole robotiseeritud tootmissüsteemide ja digitaalsete platvormide kõrval teisejärgulised, vaid neil on oluline roll oma töökeskkonna kujundamisel ja tööstuse digiteerimisel; rõhutab seetõttu, et õiglase digiülemineku tagamiseks tuleb kindlustada õigus olla ära kuulatud ja osaleda ettevõttega seotud otsuste tegemises ning kaasata tööturu osapooled igal tasandil;
22. rõhutab vajadust teha kindlaks nii tööstuse digiteerimisest tulenev positiivne mõju kui ka töötervishoiu ja tööohutuse riskid, sealhulgas uued psühholoogilised ohud ning robotite ja inimeste vahelise suhtluse mõju, ja neid analüüsida, et vajaduse korral võtta asjakohaseid meetmeid; rõhutab sellega seoses vajadust kaasata tööturu osapooled; juhib tähelepanu psühholoogilisele ja neuroloogilisele mõjule, mida digiteerimine avaldab töötajatele, sest pidev kättesaadavus tekitab tööga seotud vaimse tervise probleemide, näiteks läbipõlemise ohtu; nõuab seetõttu, et töötajatel peab olema õigus mitte olla kättesaadav väljaspool kokkulepitud tööaega;

23. palub komisjonil ja selle ametitel, eelkõige Euroopa Tööohutuse ja Töötervishoiu Agentuuril uurida digiteerimise, robotika ja tehisintellekti mõju vaimsele pingele ja esitada vajaduse korral poliitilised soovitusel; juhib tähelepanu sellele, et pidev digitaaltehnooloogiline järelevalve võib mõjutada töökeskkonda ja tekitada tööalast stressi; rõhutab sellega seoses, et uuringud näitavad selgelt, et tugevam surve ja järelevalve ei paranda töötulemusi, vaid pigem põhjustab terviseriske, vigu ja õnnetusi¹;
24. kutsub liikmesriike üles korraldama koostöös tööturu osapooltega üleriigilise arutelu töö ja digiteerimise tuleviku teemal; leiab, et komisjon peaks võtma juhtrolli sellistest riiklikest algatustest teavitamisel ja nende koordineerimisel;
25. märgib, et uute tehnoloogiate ja elektrooniliste sidevahendite üha laialdasem kasutamine töökohal tekitab küsimusi seoses töötajate eraelu puutumatus ja uute järelevalvevõimalustega; rõhutab seetõttu tungivat vajadust arutada ja töötada välja paremaid poliitilisi raamistikke töötajatega seotud andmete kasutamiseks, töötlemiseks ja säilitamiseks kooskõlas määrusega 2016/679, et vältida töötajate põhiõiguste rikkumist ja tagada töötajatele andmetele juurdepääsu õigus;
26. märgib, et digiteerimine võimaldab parandada sotsiaalteenuste ja muude avalike teenuste kättesaadavust ning kaasata tööturule puuetega ja piiratud liikumisvõimega inimesi; rõhutab sellega seoses kaugtöö olulisust;
27. täheldab platvormipõhise töö osakaalu suurenemist ja peab tõenäoliseks selle edasist levikut tööstussektoris, arvestades digiteerimisega tekkivaid detsentraliseerimise ja paindlikkusega seotud võimalusi; on endiselt mures selle pärast, et mõnikord kasutatakse platvormipõhist tööd maksualaste õigusaktide ja töötajate õiguste järgimisest, sealhulgas miinimumpalga nõudest, tervishoiu- ja ohutusvaldkondadest kohustustest, maksimaalse töötaja piirangust ja sotsiaalkindlustuse õigusest kõrvale hoidmiseks; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles töötama välja raamistiku, mis tagab, et nn platvormitöötajad saaksid kasutada samu õigusi nagu teised töötajad traditsioonilistes majandusharudes ning et üksikisikute ja ettevõtjate maksude ja sotsiaalmaksete osas valitseksid võrdsed võimalused, eesmärgiga kindlustada riigi rahanduse ja sotsiaalkindlustussüsteemide pikaajaline stabiilsus.

¹ Euroopa Tööohutuse ja Töötervishoiu Agentuur: „Work-related stress and risk assessment. A European campaign on risk assessment“ (Tööstress ja riskihindamine. Euroopa riskihindamise kampaania); 14. juuni 2013. aasta seisuga kättesaadav veebilehel <https://osha.europa.eu/en/surveys-and-statistics-osh/esener>.

**NÕUANDVAS KOMISJONIS
TOIMUNUD LÕPPHÄÄLETUSE TULEMUS**

Vastuvõtmise kuupäev	22.3.2017
Lõpphääletuse tulemus	+: 43 -: 1 0: 2
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	Mara Bizzotto, Enrique Calvet Chambon, David Casa, Ole Christensen, Lampros Fountoulis, Rina Ronja Kari, Jan Keller, Adám Kósa, Jean Lambert, Jérôme Lavrilleux, Patrick Le Hyaric, Jeroen Lenaers, Javi López, Thomas Mann, Dominique Martin, Anthea McIntyre, Joëlle Mélin, Emilian Pavel, João Pimenta Lopes, Georgi Pirinski, Marek Plura, Terry Reintke, Sofia Ribeiro, Robert Rochefort, Maria João Rodrigues, Claude Rolin, Anne Sander, Sven Schulze, Jutta Steinruck, Romana Tomc, Yana Toom, Marita Ulvskog, Renate Weber, Tatjana Ždanoka, Jana Žitňanská
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliikmed	Maria Arena, Georges Bach, Tania González Peñas, Krzysztof Hetman, Marju Lauristin, Alex Mayer, Joachim Schuster, Jasenko Selimovic, Csaba Sógor, Michaela Šojdrová, Neoklis Sylikiotis

NIMELINE LÕPPHÄÄLETUS NÕUANDVAS KOMISJONIS

43	+
ALDE	Enrique Calvet Chambon, Robert Rochefort, Jasenko Selimovic, Yana Toom, Renate Weber
ECR	Anthea McIntyre; Jana Žitňanská
ENF	Dominique Martin, Joëlle Mélin
GUE/NGL	Tania González Peñas, Rina Ronja Kari, Patrick Le Hyaric, Neoklis Sylikiotis
EPP	Georges Bach, David Casa, Krzysztof Hetman, Ádám Kósa, Jérôme Lavrilleux, Jeroen Lenaers, Thomas Mann, Marek Plura, Sofia Ribeiro, Claude Rolin, Anne Sander, Sven Schulze, Michaela Šojdrová, Csaba Sógor, Romana Tomc
S&D	Maria Arena, Ole Christensen, Jan Keller, Marju Lauristin, Javi López, Alex Mayer, Emilian Pavel, Georgi Pirinski, Maria João Rodrigues, Joachim Schuster, Jutta Steinruck, Marita Ulvskog
Green/EFA	Jean Lambert, Terry Reintke, Tatjana Ždanoka

1	-
NI	Lampros Fountoulis

2	0
ENF	Mara Bizzotto
GUE/NGL	João Pimenta Lopes

Kasutatud tähised:

+ : poolt

- : vastu

0 : erapooletu